

Kartlegging av klarspråklovgivning i Norge

Gjennomført juli -august 2024 av klarspråkkonsulent Melissa Alarcon i Klarere AS

Innhold

OM UNDERSØKELSEN	3
METODE	3
SØKEORDENE	3
KLARSPRÅKREGEL = KLARSPRÅKLOV	4
FINNE OG TELLE KLARSPRÅKREGLER	4
KATEGORISERE KLARSPRÅKREGLER	4
KLARSPRÅKREGLER I NORGE	5
OPPSUMMERING AV DATA	22
SKRIFTSPRÅK BOKMÅL OG NYNORSK	22
DEPARTEMENTER	22
RETTSOMRÅDER	23
UNDERORDNEDE RETTSOMRÅDER	24
AVSENDERE OG MOTTAKERE AV INFORMASJON	26
NÅR KLARSPRÅKLOVENE TRÅDTE I KRAFT	27
VURDERING OM VIDERE KARTLEGGING AV KLARSPRÅKLOVGIVNING	27
LISTE OVER KLARSPRÅKLOVENE	28

Om undersøkelsen

Det finnes en del klarspråkregler i Norge som vi ikke er klar over. I Norge har vi endelig fått vår egen klarspråkparagraf (§ 9 i språkloven), men det har blitt viet veldig liten oppmerksomhet til de øvrige klarspråkregler som vi har fordelt på en del forskjellige rettsområder og departementer.

Klarere AS ved klarspråkrådgiver og jusstudent Melissa Alarcon har gjennomført en undersøkelse der alle relevante klarspråkregler i gjeldende lover har blitt kartlagt. Undersøkelsen ble gjennomført ved å bruke Lovdatas søkemotor. Det har til sammen blitt gjennomgått 769 lover. Selve datainnsamlingen ble gjennomført juni – juli 2024.

Undersøkelsen gir en omfattende oversikt over hvilke lover som har klarspråkregler, hvilke typer dokumenter disse lovene dekker, og hvilken klarspråkstandard de har. Rapporten viser i tillegg hvilken sektor lovene gjelder i og hvem som er den ansvarlige aktøren for å skrive forståelig, og hvem som er mottakeren av den forståelige informasjonen.

På grunn av det store omfanget til en slik kartleggingen så har det ikke vært mulig i denne omgangen å undersøke alle norske rettskilder som for eksempel forarbeider, forskrifter, dommer, alle internasjonale direktiver og forordninger. Kartleggingen har derfor kun undersøkt lover som er gjeldende i dag, inkludert endringslover. Mengden rettskilder som er utelatt fra denne kartleggingen oppfordrer derfor til en videre kartlegging av alle klarspråkregler i alle rettskilder som vi har og bruker i Norge.

Metode

Dette er den første norske kartleggingen av klarspråkparagrafer i norsk lovgivning, men den følger stegene til professor Michael Blasie sin metode for å finne og kartlegge klarspråklover i artikkelen *The Rise of Plain Language Laws* (2023). Dette er derfor en reproduksjon av en kartleggingsmetode som allerede finnes og er blitt gjennomført med stor suksess.

Søkeordene

Søkeordene måtte begrenses til å kun ta for seg ord som handler om å skrive klart eller forståelig. En språkregel vil derfor defineres som en «klarspråklov» hvis paragrafen eller regelen setter **en skrivestandard som kan påvirke en leser eller mottakers forståelse på en positiv måte**. Det betyr at alle regler som kun snakker om innhold eller formen på innholdet ble holdt utenfor. De reglene som beskriver at informasjon skal gis på en måte eller form som er tilpasset leserens forutsetninger blir inkludert som klarspråklov fordi ofte så menes det både skriftlig informasjon i tillegg til muntlig forklaring, spesielt hvis det gjelder informasjon som barn og mindreårige skal få.

Søkeordene som ble brukt i kartleggingen:

● klart, klårt	● målgruppe	● muntlig, munnleg
● forståelig	● mottaker, mottakar	● motta
● språk, sprog	● lesbar	● form
● kommunisere	● korrekt	● klage
● kommunikasjon	● formidle	● tydelig, tydeleg
● norsk	● tilpasset	● enkelt
● veilede, rettleie	● skriftlig, skriftleg	

Etter Språkrådets anbefaling var det best å «trunkere» søkeordene, slik at vi kunne finne samme ord skrevet på forskjellige måter. For eksempel vil ordet «tilpas*» gi treff på både «tilpasset», «tilpassa», «tilpasse», «tilpasser», «tilpasning» og flere andre endelser.

Klarspråkregel = klarspråklov

En klarspråklov vil være en betegnelse på en lov som har en klarspråkregel som anbefaler, krever eller pålegger noen å skrive klart og forståelig for å positivt påvirke lesers forståelse. En klarspråklov vil derfor ikke referere til en lov som er skrevet på en klar og forståelig måte etter klarspråksprinsipper, men vil beskrive en regel eller paragraf i en gitt lov.

Finne og telle klarspråkregler

Da søkeordene og hva man skulle kartlegge var ferdig avklart, så startet kartleggingen. Alle relevante lover (alle gjeldende lover og endringslover, ingen opphevede lover, eller lover som ikke var trådt i kraft) ble listet opp i et Excel-ark, og gjennomgått.

Kategorisere klarspråkregler

Lov og paragraf ble lagt inn i et Google Forms skjema «Kartlegging av klarspråklover» og kartlagt med en del andre opplysninger, som er listet under:

- Korttittel på loven	- Departement	- Utdrag fra regelen
- Offisielt navn	- Skriftspråk	- Avsender
- Lenke til Lovdata Pro	- Rettsområder	- Mottaker
- Ikrafttredelse	- Klarspråkparagraf	- Eventuelle kommentarer

Etter å ha gjennomgått til sammen 769 lover, så ble det funnet 50 lover som hadde paragrafer som oppfylte kriteriene for å beskrives som en klarspråkregel eller klarspråklov. Ved tvil om en regel var en klarspråkregel eller ikke ble forarbeider lest eller lovkommentarer gjennomgått. Disse gav svar på hva som var lovgivers mening, eller hvordan regelen skulle bli forstått eller brukt. Til sammen ble 4 klarspråkregler slettet, og dermed ble antallet klarspråklover redusert til 46 lover til sammen.

Klarspråkregler i Norge

Det er funnet og kartlagt minst 46 klarspråklover i Norge av til sammen 769 lover som er gjennomgått. Det betyr at vi i Norge har hittil avdekket minst 6 % klarspråklover fordelt på forskjellige departement og rettsområder. Nedenfor gis det en kort oversikt over alle klarspråklover, med viktige tilleggsopplysninger som for eksempel hvilket departement de tilhører, hvem som er pålagt å skrive forståelig, og hvilke dokumenter det gjelder. Hver lov har også en lenke til Lovdata (gratisversjonen). Lovene er skrevet med korttittel, men fullstendig navn på lov finner man på siste side.

Avtaleloven	Justis- og beredskapsdepartementet	1918	Bokmål
§ 38 b. første ledd, «Informasjonskrav i forbrukeravtaler.»			
Før det blir inngått avtale skal den næringsdrivende gi forbrukeren følgende opplysninger på en klar og forståelig måte , såfremt opplysningene ikke allerede går frem av sammenhengen: [...]			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> gjelder i utgangspunktet alle for alle prekontraktuelle opplysninger som følger alle avtaler mellom forbruker og næringsdrivende, jf. Prop. 64 L (2013–2014) s. 125. Med tanke på omfanget av slike type opplysninger så antas det at følgende opplysninger skal gis på en skriftlig måte slik at forbruker kan finne, forstå og bruke opplysningene på riktig måte før avtalen inngås.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Den som må skrive opplysninger på en klar og forståelig måte er den næringsdrivende, Mottaker er forbrukeren.			

Rettsutdragsloven	Justis- og beredskapsdepartementet	1927	Bokmål
§ 2 tredje ledd:			
Utdraget skal være tydelig og ordentlig skrevet. Det skal være undertegnet av vedkommende advokat eller part. Foretas rettelse, skal den skje i randen og undertegnes på samme måte.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen regulerer et rettsutdrag. Regelen gjelder i utgangspunktet for Høyesterett, men er nå også gjeldende for lagmannsrett og tingrett.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender og ansvarlig for at utdraget er tydelig og ordentlig skrevet er advokat eller part i saken. Mottaker er rettens aktører, som for eksempel dommer, eller andre som skal lese rettsutdraget.			

Lov om merkning på tunge kolli	Arbeids- og inkluderingsdepartementet	1933	Bokmål
§ 1 første ledd			
Avskiberen av kolli eller ting som har en bruttovekt på 1.000 kg. eller mer, skal påse at kolliet eller tingen har bruttovekten i kilogram tydelig og holdbart merket utenpå, før godset blir lastet på fartøi. Skal godset lastes i utenlandsk havn, hviler merkingsplikten på den som her i riket sender godset til et sted i utlandet.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Gjelder for merking av ting eller kolli som skal lastes og fraktes eller transporteres og som har en vekt på mer enn ett tonn. Avsender skal sørge for at tingen er tydelig og holdbart merket. Tydelig for at alle skal se at tingen er tung, og holdbart som i at merkingen skal ha en kvalitet eller være på et sted der man kan tydelig se og lese merkingen.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender av informasjonen er den som skal sende noe som veier mer enn ett tonn. Mottaker av informasjon er alle som skal håndtere eller motta kolli eller tingen.			

Kjøpslovvalgsloven	Justis- og beredskapsdepartementet	1964	Nynorsk
§ 3 første ledd			
Kjøpet står under rettsreglane i det landet som kjøpar og seljar har avtala med reine ord eller som på annan måte går klårt fram av avtalen.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen gjelder for avtaler om løsørekjøp, og er ment å fjerne all usikkerhet om hvilket lands rettsregler som skal gjelde ved et kjøp, jf. Ot.prp.nr.15 (1963–1964) side 8. Videre står det om regelen at «[v]edtakelsen må være uttrykkelig (skriftlig eller muntlig) eller utvetydig følge av avtalens bestemmelser [...]».			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avtalene gjelder for mellomfolkelige kjøp. Det er spesifisert at regelen gjelder for avtalen mellom selger og kjøper, som betyr at begge parter skal skrive en klar og tydelig avtale.			

Produktkontrolloven	Justis- og beredskapsdepartementet	1977	Bokmål
§ 3 femte ledd annet punktum, «Om aktsomhetsplikt m.v.»			
Personer som nevnt i tredje og fjerde ledd plikter å gi bruker av forbrukerprodukt og mottaker av en forbrukertjeneste tilstrekkelig og relevant informasjon slik at disse settes i stand til å vurdere sikkerheten ved disse og eventuelt sikre seg mot fare, med mindre dette klart fremgår uten slik informasjon. Informasjonen skal være tydelig, lett tilgjengelig og tilpasset brukerens og mottakerens behov . Slike opplysninger medfører ikke fritak fra lovens øvrige krav.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Denne regelen gjelder for informasjon i forbrukerprodukter eller forbrukertjenester. Hensikten er at forbruker skal ha tilstrekkelig og relevant informasjon for å kunne vurdere sikkerheten ved produktene eller tjenestene og eventuelt sikre seg mot fare.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender av denne informasjon er den som produserer, innfører forbrukerprodukter, eller den som eier eller leder virksomhet som tilbyr forbrukertjenester, vanligvis næringsdrivende foretak. Mottaker er en bruker av et forbrukerprodukt og mottaker av en forbrukertjeneste, altså forbrukeren.			

Tannhelsetjenesteloven	Helse- og omsorgsdepartementet	1984	Bokmål
§ 1-6 annet ledd siste punktum, «Om informasjon.»			
Virksomheter som er omfattet av loven her, har plikt til å besvare henvendelser om kvalitet og pasientsikkerhet fra pasienter eller den som opptrer på vegne av pasienten. Denne plikten gjelder også henvendelser om kvalitet og pasientsikkerhet fra nærmeste pårørende til avdød pasient eller fra nærmeste pårørende til pasient over 18 år uten samtykkekompetanse. Henvendelser om kvalitet og pasientsikkerhet skal besvares på egnet måte og blant annet oppfylle krav til informasjon i pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 3.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> I pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 3 har vi en klarspråkregel som pålegger personellet i helse- og omsorgstjenester å tilpasse informasjon til mottaker og sørge for at informasjonen er forstått, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-5. Henvendelser etter denne regelen krever at informasjonen skal være tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger, informasjonen skal gis på en hensynsfull måte og personellet skal så langt som mulig sikre seg at mottakeren har forstått innholdet og betydningen av informasjonen.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender av denne informasjonen er personellet i helse- og omsorgstjenester, og mottaker kan være alt fra pasient til bruker av helse- og omsorgstjenester.			

Foretaksregisterloven	Nærings- og fiskeridepartementet	1988	Bokmål
§ 5-2 første ledd siste punktum, «Om registreringsnektelse.»			
Dersom registerføreren finner at en melding ikke er lovmessig eller i samsvar med vedtektene, skal han nekte registrering. Registrering skal også nektes dersom vilkårene for registrering i foretaksregisteret ikke foreligger eller dersom opplysningene er så utydelige eller så uklare at det ikke er mulig å fastslå hvordan de skal forstås.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen regulerer registreringer av vedtekter og/eller andre opplysninger som har med foretak i foretaksregisteret. Dette er nå digitalisert informasjon som foregår skriftlig ved registrering.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender i denne situasjonen er en privatperson eller borger som skal registrere opplysninger. Mottaker er et offentlig organ, ved registerføreren i foretaksregisteret.			

Forsikringsavtaleloven	Justis- og beredskapsdepartementet	1990	Bokmål
§ 1-5 annet ledd andre punktum, «Om alminnelige plikter.»			
Foretaket skal benytte avtalt kommunikasjonsform og norsk eller et annet språk som partene har avtalt. Alle opplysninger skal være klare, og de skal ikke være villedende. Prisopplysninger skal gis i norske kroner, hvis ikke annen valuta er avtalt.			
§ 1-7 første ledd tredje punktum, «Om opplysninger i alminnelige vilkår og markedsføring.»			
Opplysninger om forsikringsforetakets alminnelige vilkår skal være enkelt tilgjengelige på foretakets nettsider og i salgslokale. En forbruker skal på forespørsel få utlevert vilkårene på papir. Vilkårene skal være konsistente i sin utforming, språklig klare og lett lesbare på norsk. Prisopplysninger til forbrukere skal gis i norske kroner.			
§ 3-3 første ledd siste punktum, «om informasjon ved fornyelse av forsikring mv.»			
Ved fornyelse av forsikringen skal forsikringsforetaket i nødvendig utstrekning gi informasjon som nevnt i § 1C-1 til forsikringstakeren senest en måned før forsikringstidens utløp. Foretaket skal også minne om eventuelle særlige bruksbegrensninger eller sikkerhetsforskrifter som det har innført etter at forsikringen ble tegnet eller senest fornyet. § 1B-1 gjelder så langt det er nødvendig. Foretaket skal på en tydelig måte opplyse forsikringstakeren i et skriftlig dokument om når fristen løper ut for å gi varsel som nevnt i § 3-4.			
§ 12-7 første ledd siste punktum, «automatisk fornyelse av ulykkes- og sykeforsikring og endring av vilkårene.»			
Gjelder en ulykkes- eller sykeforsikring for et bestemt tidsrom på ett år eller mer, fornyes forsikringen automatisk for ett år ved utløpet av forsikringstiden, hvis ikke forsikringstakeren eller forsikringsforetaket varsler om at forsikringen ikke skal fornyes etter reglene i §§ 12-8 og 12-9. Ved fornyelse skal foretaket i nødvendig utstrekning sende informasjon som nevnt i § 1C-1 til forsikringstakeren senest en måned før forsikringstidens utløp. § 1B-1 gjelder så langt det er nødvendig. Foretaket skal på en tydelig måte opplyse forsikringstakeren i et skriftlig dokument om når fristen løper ut for å gi varsel som nevnt i § 12-8.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Reglene regulerer informasjon og opplysninger om forsikringer og tilbud. Disse dokumenter er som oftest skriftlige da de også gjelder som prekontraktuelle opplysninger, og skal være enkle å finne og forstå.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Forsikringsforetaket er avsender av informasjon og den som skal sende ut klar, ikke villedende, lett lesbar og tydelig informasjon. Mottaker er forsikringsmottaker og forbruker, men kan også være næringsdrivende som tegner en forsikringsavtale.			

Gjeldsordningsloven	Barne- og familiedepartementet	1993	Bokmål
§ 2-2 annet ledd, «Om namsmannens veiledningsplikt.»			
Namsmannen skal forsikre seg om at skyldneren har forstått hvordan den foreslåtte gjeldsordningen skal gjennomføres. Dersom forslaget ikke er utformet som nevnt i § 4-2 tredje ledd første punktum, skal namsmannen sørge for nødvendig oppfølging og kontroll av gjeldsordningens gjennomføring.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Denne regelen regulerer all informasjon og opplysninger fra namsmannen om en gjeldsordning og gjennomføringen av en gjeldsordning. Disse dokumentene er alltid skriftlige og regelen vil derfor både handle om at informasjonen skal skrives på en forståelig måte, i tillegg til at namsmannen skal forsikre seg at informasjonen er forstått.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender av denne informasjon er namsmannen. Mottaker er skyldner, som oftest en privatperson.			
Legemiddeloven	Helse- og omsorgsdepartementet	1994	Bokmål
§ 21 a. første ledd bokstav a.:			
Dersom en overtredelse av bestemmelser som Direktoratet for medisinske produkter fører tilsyn med etter legemiddeloven kapittel VII med tilhørende forskrift, medfører betydelig helserisiko, og det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen, kan Direktoratet for medisinske produkter pålegge			
a. en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt å fjerne innhold på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel som forbrukerne ser når de får tilgang til det nettbaserte grensesnittet,			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen gjelder for informasjon om medisinske produkter som det viser seg medfører en betydelig helserisiko. Hensikten er at forbruker skal få en tydelig advarsel om dette når forbruker får tilgang til informasjonen på internettet.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Ansvarlig for den tydelige informasjon er en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt om medisinske produkter. Mottaker er forbruker.			
Luftfartsloven	Samferdselsdepartementet	1996	Bokmål
§ 3-19 annet ledd, «Om registreringsnektelse.»			
Et dokument kan nektes registrert dersom det er utydelig eller uklart slik at det er tvilsomt hvordan det skal innføres i luftfartøyregisteret, eller dersom det ikke fyller de krav som er stilt i § 3-22, eller dersom det er formulert slik at det i vesentlige henseender er uklart hva som gjelder mellom partene.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen er det som jeg tidligere har kalt for en «omvendt» klarspråklov/regel, som i foretaksregisterloven § 5-2 første ledd siste punktum. Den gir beskjed at et uklart eller utydelig dokument ikke vil registreres. Regelen gjelder for dokumenter som skal innføres i luftfartsregisteret, eller dokumenter som går ut på å stifte, forandre, overdra, behefte, anerkjenne eller oppheve en rett som har et registrert luftfartøy til gjenstand, jf. luftfartsloven § 3-22.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Det er ikke spesifisert hvem som er avsender eller mottaker av denne informasjonen, men man kan trygt si at mottaker er registreringsmyndighetene og luftfartøyregister. Avsender vil være enhver som eier et eller flere sivile luftfartøy. Det kan være alt fra foretak og næringsdrivende eller privatpersoner. Det viktige er at det pålegges borgeren eller foretaket å skrive klart og tydelig for at myndighetene skal kunne forstå dokumentene og registreringen.			

Allmennaksjeloven	Nærings- og fiskeridepartementet	1999	Bokmål
§ 6 - 16 a. tredje ledd, «Om retningslinjer om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende personer i noterte selskaper.»			
(3) Retningslinjene skal være tydelige og forståelige , og bidra til selskapets forretningsstrategi, langsiktige interesser og økonomiske bæreevne.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Bestemmelsen gjelder for selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked, og gjelder retningslinjer om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Styret er den som skal utarbeide retningslinjene og er avsender av denne informasjonen eller dokumentene som skal være forståelig og tydelig. Mottaker er de enkelte medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen, daglig leder og andre ledende personer i selskapet.			

Helsepersonelloven	Helse- og omsorgsdepartementet	2001	Bokmål
§ 10 a. tredje ledd bokstav c, «Om helsepersonells plikt til å bidra til å ivareta mindreårige barn som er pårørende til foreldre eller søsken.»			
Når det er nødvendig for å ivareta behovet til pasientens mindreårige barn, skal helsepersonellet blant annet [...]			
c. bidra til at barnet og personer som har omsorg for barnet, i overensstemmelse med reglene om taushetsplikt, gis informasjon om pasientens sykdomstilstand, behandling og mulighet for samvær. Informasjonen skal gis i en form som er tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger .			
§ 10 b tredje ledd, «Om helsepersonells plikt til å bidra til å ivareta mindreårige barn som er etterlatte etter foreldre eller søsken.»			
Informasjonen skal gis i en form som er tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger, og opplysninger om avdøde skal gis innenfor rammene som følger av § 24.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Pasientens rett til informasjon i helsepersonelloven § 10 a. og § 10. b må ses i sammenheng med de øvrige reguleringer etter forvaltningsloven og pasient- og brukerrettighetsloven § 3-2. De fleste av disse rettigheter kommer i sammenheng med vedtak, og vedtak skal være skriftlig. Med tanke på typen informasjonen som skal gis, og spesielt siden det skal gis til mindreårige barn, så er det trygt å anta at denne regelen regulerer både skriftlig informasjon og muntlig			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er helsepersonell og mottaker er mindreårige barn.			
§ 40 første ledd siste punktum, «Om krav til journalens innhold m.m.»			
Journalen skal føres i samsvar med god yrkesskikk og skal inneholde relevante og nødvendige opplysninger om pasienten og helsehjelpen, samt de opplysninger som er nødvendige for å oppfylle meldeplikt eller opplysningsplikt fastsatt i lov eller i medhold av lov. Journalen skal være lett å forstå for annet kvalifisert helsepersonell.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Denne regelen gjelder for innføring av innføringspliktig innhold i journaler som annet kvalifisert helsepersonell skal lese.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Både avsender av forståelig informasjon og mottaker av informasjonen er helsepersonell.			

Pasient- og brukerrettighetsloven	Helse- og omsorgsdepartementet	2001	Bokmål
§ 3-5 første og annet ledd, «Om informasjonens form.»			
Informasjonen skal være tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger , som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn. Informasjonen skal gis på en hensynsfull måte.			
Personellet skal så langt som mulig sikre seg at mottakeren har forstått innholdet og betydningen av informasjonen.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Informasjonen som reguleres etter denne regelen er informasjon og opplysninger om helsetjenester og helsetilbud i helse- og omsorgstjenesten.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er helsepersonell, og mottaker av informasjon er pasienter, brukere eller pårørende. Denne regelen søker å ta ekstra godt vare på de som kanskje ikke forstår alt som blir sagt eller forklart med hensyn til behandlingsmetoder og undersøkelser eller helsetjenester og helsetilbud i helse- og omsorgstjenesten.			

Innskuddspensjonsloven	Finansdepartementet	2001	Bokmål
§ 7-6 fjerde ledd, «Om opplysningsplikt om pensjonsytelser mv.»			
(4) Informasjon etter denne bestemmelsen skal gis skriftlig, og på en oversiktlig og lett forståelig måte.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Denne regelen gjelder for informasjon og opplysninger i dokumenter om pensjonsytelsene til en arbeidstaker. Den er helt lik som forrige regel i foretakspensjonsloven § 5-7 d. fjerde ledd.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Pensjonsinnretningen er pensjonsleverandøren eller -kassen som en person har inngått en avtale med om pensjonssparing. Avsender av informasjonen er pensjonsinnretningen. Mottaker er arbeidstaker eller den som skal motta pensjonen.			

Foretakspensjonsloven	Finansdepartementet	2001	Bokmål
§ 5-7 d. fjerde ledd, «Om opplysningsplikt om pensjonsytelser.»			
(4) Informasjonen etter denne bestemmelsen skal gis skriftlig og på en oversiktlig og lett forståelig måte.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Denne regelen gjelder for informasjon og opplysninger i dokumenter om pensjonsytelsene til en arbeidstaker.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Pensjonsinnretningen er pensjonsleverandøren eller -kassen som en person har inngått en avtale med om pensjonssparing. Avsender av informasjonen er pensjonsinnretningen. Mottaker er arbeidstaker eller den som skal motta pensjonen.			

Ehandelsloven	Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	2003	Bokmål
§ 9 tredje og fjerde ledd, «Om tjenesteyterens opplysningsplikt ved elektronisk markedsføring.»			
Reklametilbud , som for eksempel rabatter, premier og gaver, skal lett kunne identifiseres. Opplysninger om vilkår for å benytte seg av tilbudene skal være klare og lett tilgjengelige.			
Salgsfremmende konkurranser eller spill skal lett kunne identifiseres. Opplysninger om vilkår for å delta i konkurransene eller spillene skal være klare og lett tilgjengelige.			

Hvilke dokumenter regelen gjelder for: Regelens første ledd regulerer opplysninger om reklametilbud ved elektronisk markedsføring, og andre ledd regulerer opplysninger om vilkår for å delta i konkurranser eller spill. Opplysningene skal være klare som i forståelige, og lett tilgjengelige.

Avsender og mottaker: Avsender er tjenesteyter, som etter samme lov defineres som en fysisk eller juridisk person som tilbyr informasjonssamfunnstjenester. Dette er vanligvis en virksomhet eller et foretak. Ved forbrukerforhold, så er selvfølgelig mottakeren en forbruker, men det kan også være en tjenestemottaker, fysisk eller juridisk person, virksomhet eller et foretak.

Miljøinformasjonsloven	Klima- og miljødepartementet	2004	Bokmål
------------------------	------------------------------	------	--------

§ 13 annet ledd første punktum, «Om saksbehandling.»

(2) Informasjonen skal være **dekkende og forståelig** i forhold til informasjonsbehovet kravet gir uttrykk for. Dersom forespørselen kan besvares fyllestgjørende ved å henvise til allment tilgjengelige offentlige registre, rapporter, produktmerking eller lignende, kan informasjonssøker henvises dit. [...]

Hvilke dokumenter regelen gjelder for: Regelen gjelder forespørsmål om miljøinformasjon. At informasjonen skal være dekkende betyr at man skal få svar på det man spør om og denne informasjonen skal være forståelig.

Avsender og mottaker: Avsender av denne informasjon er offentlig organ som for eksempel et forvaltningsorgan. Mottaker vil være enhver som har rett til informasjon fra et offentlig organ, det være privatperson, eller virksomheter.

Matloven	Helse- og omsorgsdepartementet	2004	Bokmål
----------	--------------------------------	------	--------

§ 10 første ledd, «Om merking, presentasjon og reklame.»

Virksomheten skal sørge for at merking, presentasjon, reklame og markedsføring er **korrekt**, gir mottaker **tilstrekkelig informasjon** og ikke er **egnet til å villed**.

Hvilke dokumenter regelen gjelder for: Denne regelen gjelder for all informasjon og opplysninger om et næringsmiddel, altså matinformasjon. Den skal være korrekt, dekke alle opplysninger som forbruker trenger for å kunne ta et veloverveid valg om produktet, og ikke minst ikke villed noen til å tro annet enn hva som virkelig er sant om produktet.

Avsender og mottaker: Avsender er et foretak, både privat og offentlig, som driver med produksjon, bearbeiding og distribusjon av innsatsvarer og næringsmidler, herunder drikkevann. Mottaker er forbruker.

Forsikringsvirksomhetsloven	Finansdepartementet	2006	Bokmål
-----------------------------	---------------------	------	--------

§ 2-7 fjerde ledd, «Om informasjonskrav.»

Informasjon fra pensjonsforetaket skal være på norsk og gis skriftlig på en **tydelig og forståelig måte**. Informasjonen skal oppdateres regelmessig og gjøres tilgjengelig vederlagsfritt.

Hvilke dokumenter regelen gjelder for: Regelen gjelder for generell informasjon om pensjonsforetaket, regelverket og endringer i regelverket, årsregnskap med årsberetning, regnskap for pensjonsordning og redegjørelse for kapitalforvaltningsstrategien.

Avsender og mottaker: Avsender av den forståelige og tydelige informasjonen er pensjonsforetaket. Mottaker er medlemmer og pensjonister.

Arbeidsmiljøloven	Arbeids- og inkluderingsdepartementet	2006	Bokmål
§ 4-5 fjerde ledd siste punktum, «Særlig om kjemisk og biologisk helsefare.»			
(4) Virksomheten skal føre kartotek over farlige kjemikalier og biologisk materiale. Kartoteket skal blant annet opplyse om fysikalske, kjemiske og helseskadelige egenskaper, forebyggende vernetiltak og førstehjelpsbehandling. Beholdere og emballasje for kjemikalier og biologisk materiale skal være tydelig merket med navn, sammensetning og advarsel på norsk .			
§ 5-4 første ledd bokstav e., «Produsenter og importører av kjemikalier og biologisk materiale.»			
(1) Den som produserer eller importerer kjemikalier eller biologisk materiale som skal brukes eller ventelig vil bli brukt i virksomhet som går inn under denne lov, skal: [...] e. merke emballasjen med kjemikaliets eller materialets navn, produsentens eller importørens navn og tydelig advarsel på norsk . Etikett for merking skal sendes sammen med melding etter bokstav c.			
§ 5-5 fjerde ledd, «Produsenter, leverandører og importører av maskiner og annet arbeidsutstyr.»			
(4) Med maskiner og annet arbeidsutstyr som nevnt i første ledd skal det følge nødvendig og lett forståelig skriftlig bruksanvisning på norsk om transport, oppstilling, betjening og vedlikehold.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Disse reglene regulerer emballasjer og bruksanvisninger.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender av denne informasjon er arbeidsgiver, eller enhver som produserer eller importerer enten kjemikalier og biologisk materiale, eller maskiner og annet arbeidsutstyr. Mottaker er enten arbeidstaker eller enhver som er i virksomheten der disse tingene skal brukes.			
Kosmetikklova	Helse- og omsorgsdepartementet	2006	Nynorsk
§ 7 første ledd, «Om merking, presentasjon og reklame.»			
Merking og presentasjon av, reklame for og anna marknadsføring av produkt skal vere korrekt, gi mottakaren tilstrekkeleg informasjon og ikkje vere eigna til å villeie.			
Hvilke dokumenter regelen gjelder for: Etter Ot.prp. nr. 93 (2004–2005) merknader til § 7, omfatter «merking» alle opplysninger på eller i tilknytning til produkter, mens «presentsjon» er måten produkter vises fram til mottaker på, herunder produktets form, utseende eller emballasje, måten produktet utstilles på, og omgivelsene det tilbys i.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender og den som er ansvarlig for informasjonen er virksomhet, enten privat eller offentlig foretak eller privatpersoner som driver på med kosmetikk- og kroppsspleieprodukter. Mottaker er forbruker og den som vil kjøpe eller bruke produktet.			

Tjenesteloven	Nærings- og fiskeridepartementet	2009	Bokmål
§ 20 tredje ledd første punktum, «Informasjon til tjenestemottakere.»			
Tjenesteyteren skal gi eller gjøre opplysningene etter paragrafen her tilgjengelige for tjenestemottakeren på en klar måte før avtale blir inngått. Opplysninger som nevnt i første ledd bokstav j og annet ledd bokstav c skal fremgå av alt informasjonsmateriale som beskriver tjenesten i detalj .			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Denne regelen søker å regulere all informasjon som handler om tjenestevirksomhet og grenseoverskridende tjenester. Informasjonen og opplysningene som skal være klare og tilgjengelig for tjenestemottaker FØR avtale inngås vil være alt fra navn, adresse, yrkestitler, innhold av tjeneste, avtalevilkår, forsikring, pris, osv.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er tjenesteyter (næringsvirksomhet) og mottaker er tjenestemottaker.			

Verdipapirhandelloven	Finansdepartementet	2009	Bokmål
§ 7-7 første ledd siste punktum, «Innhold i og ansvar for nasjonale prospekter.»			
(1) Nasjonale prospekter skal inneholde opplysninger som er nødvendige for at investorene skal kunne foreta en velfundert vurdering av utstederens og eventuelle garantisters økonomiske stilling og utsikter, og av rettigheter knyttet til de tilbudte verdipapirene. I vurderingen av hva som er nødvendige opplysninger, skal det blant annet ses hen til særlige forhold hos tilbyderer og arten av de verdipapirene som tilbys. Opplysningene skal fremstilles i en kortfattet, lett forståelig og analyserbar form .			
§ 10-10 første ledd, «Informasjon til kunden.»			
(1) Verdipapirforetak skal påse at all informasjon til kunder eller potensielle kunder er balansert, klar og ikke villedende . Markedsføringsinformasjon skal tydelig angis som sådan.			
§ 10-12 tredje ledd, «Vederlag fra eller til andre enn kunden.»			
(3) Kunden skal før tjenesten ytes motta korrekt, fullstendig og forståelig informasjon om vederlag etter første ledd, herunder vederlagets art og verdi, eller beregningsmåte dersom verdien ikke kan fastsettes. Dersom vederlaget skal overføres til kunden, skal det gis informasjon om fremgangsmåten for slik overføring. Informasjonen skal gis skriftlig .			
§ 12-2 første ledd, «Opptak til handel av finansielle instrumenter mv.»			
(1) Det regulerte markedet skal ha klare og oversiktlige regler om opptak av finansielle instrumenter til handel. Reglene skal sørge for at finansielle instrumenter kan handles på en rettferdig, velordnet og effektiv måte, samt at omsettelige verdipapirer, jf. § 2-4 første ledd, er fritt omsettelige.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Disse reglene regulerer informasjon og opplysninger som skal både være nasjonale og til handel blant profesjonelle aktører, men også til kunder og eller potensielle kunder, altså investorer. Reglene gjelder for nasjonale prospekter, informasjon og markedsføringsinformasjon, informasjon om vederlag og opplysninger om finansielle instrumenter.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er verdipapirforetak eller en kredittinstitusjon. Mottaker er investorer, kunder og potensielle kunder.			

Markedsføringsloven	Barne- og familiedepartementet	2009	Bokmål
§ 8 første ledd, «Villedende utelatelser.»			
En handelspraksis er villedende dersom den, i sin konkrete sammenheng og etter en helhetsvurdering, utelater eller skjuler vesentlige opplysninger som forbrukerne ut fra sammenhengen trenger for å kunne ta en informert økonomisk beslutning eller presenterer opplysningene på en uklar, uforståelig, tvetydig eller uhensiktsmessig måte . En handelspraksis er også villedende dersom det ikke tydelig opplyses om at handelspraksisen har et kommersielt formål og dette ikke allerede fremgår tydelig av sammenhengen. Ved vurderingen av om opplysninger er utelatt, skal det tas i betraktning plass- eller tidsmessige begrensninger ved mediet som brukes til å formidle handelspraksisen, og eventuelle tiltak fra den næringsdrivende for å gjøre opplysningene tilgjengelige for forbrukerne på annen måte.			
§ 10 a. første ledd, «Informasjon om klageorgan og om plattform for nettbasert tvisteløsning mv.»			
Næringsdrivende skal på en klar og forståelig måte gi informasjon til forbrukere om klageorgan som kan behandle en sak mellom partene, og som er innmeldt i henhold til godkjenningsloven § 25. Informasjonen skal vise til klageorganenes hjemmesider på Internett. Informasjonen skal som et minimum gis i de generelle avtalevilkårene, hvor slike foreligger, og på den næringsdrivendes hjemmeside på Internett, hvor slik finnes. Informasjonen skal være lett tilgjengelig på hjemmesiden.			
§ 18, «Tilleggsfordel ved markedsføring til forbrukere.»			
Næringsdrivende som i markedsføring tilbyr forbrukerne en tilleggsfordel eller en mulighet for å oppnå en slik fordel, eksempelvis i form av rabatter, gaver, deltakelse i konkurranser eller spill, skal sikre at vilkårene for å benytte seg av tilbudet er klare og lett tilgjengelige for forbrukerne.			
§ 23 første ledd, «Krav til garantivilkår i forbrukerforhold.»			
Ytes det garanti, skal det på en tydelig og lettfattelig måte opplyses om følgende i garantivilkårene: [...]			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Gjelder for informasjon og dokumenter om handelspraksis, informasjon om klageorganer, markedsføring og vilkår i garantiavtaler. Dette er skriftlig informasjon som sendes til forbruker, og regelen krever at opplysningene skal være og presenteres på en forståelig, tydelig, lettfattelig, utvetydig, klar, tilgjengelig og hensiktsmessig måte.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er næringsdrivende. Mottaker er forbruker.			
§ 43 første ledd bokstav a., «Pålegg om fjerning av digitalt nettinnsinnhold mv.»			
Dersom en overtredelse av bestemmelser som Forbrukertilsynet fører tilsyn med etter § 35 første ledd, medfører en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser, og det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen, kan retten etter begjæring fra Forbrukertilsynet pålegge a. en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt å fjerne innhold på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel som forbrukerne ser når de får tilgang til det nettbaserte grensesnittet			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen gjelder for digitalt nettinnsinnhold som kan medføre til en alvorlig skade på forbrukernes interesser.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Ansvarlig for den tydelige varsel og informasjon er en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt. Mottaker er forbruker.			

Helseforskningsloven	Helse- og omsorgsdepartementet	2009	Bokmål
§ 40 annet ledd, «Rett til innsyn for forskningsdeltakere.»			
Opplysningene det gis innsyn i, skal presenteres på en måte som er tilpasset den enkeltes evner og behov.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen regulerer helseopplysninger om seg selv, og sikkerhetstiltakene ved behandlingen av helseopplysningene. Regelen innebærer en plikt til å levere disse opplysningene på en forståelig måte slik at forskningsdeltaker forstår alle opplysninger.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er forskningsansvarlige og prosjektlederen rundt forskningen. Mottaker av denne informasjon er forskningsdeltakeren.			

Verdipapirfondloven	Finansdepartementet	2012	Bokmål
§ 8-2 første ledd, «Prospekt.»			
(1) Forvaltningsselskapet skal offentliggjøre prospekt for hvert verdipapirfond det forvalter. Prospektet skal inneholde den informasjon som kreves for å kunne foreta en velbegrunnet bedømmelse av fondet og risikoen forbundet ved investering i fondet. Prospektet skal inneholde en klar og forståelig forklaring av fondets risikoprofil. Verdipapirfondets vedtekter skal vedlegges prospektet.			
§ 8-3 annet ledd nr. 7, «Innhold i nøkkelinformasjon.»			
2) Nøkkelinformasjonen skal inneholde følgende: [...] 7. opplysning om at nøkkelinformasjon ikke alene gir grunnlag for ansvar, hvis ikke informasjonen er villedende, unøyaktig eller inkonsistent i forhold til opplysninger i prospekt.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Disse dokumentene, både prospektet og nøkkelinformasjon i prospektet, skal være så tydelige, klare, forståelige, at det både kan tas en bedømmelse og en beslutning om investering.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Forvaltningsselskapet offentliggjør prospektdokumentet med nøkkelinformasjon. Mottaker er investor - privatperson eller et foretak.			

AIF-loven	Finansdepartementet	2014	Bokmål
§ 7-2 annet ledd, «Nøkkelinformasjon.»			
(2) Nøkkelinformasjonen skal på en lettfattelig, tydelig og ikke-villedende måte gi investor den grunnleggende informasjonen som er nødvendig for at investoren kan foreta en investeringsbeslutning på informert grunnlag. Vesentlige forhold i informasjonen skal holdes oppdatert. En oppdatert versjon av nøkkelinformasjonen skal være tilgjengelig på forvalters internettside.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen gjelder for nøkkelinformasjon for hvert investeringsfond som markedsføres.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Forvalter eller forvaltningsselskapet er den som skal passe på at nøkkelinformasjon er lettfattelig, tydelig og ikke-villedende. Mottaker er ikke-profesjonelle investorer i Norge.			

Angrerettloven	Barne- og familiedepartementet	2014	Bokmål
§ 8 første ledd, «Opplysningsplikt før avtaleinngåelse.»			
Før det blir inngått en avtale om fjernsalg eller avtale utenom faste forretningslokaler, skal den næringsdrivende på en klar og forståelig måte gi forbrukeren opplysninger om: [...]			
§ 11 første ledd tredje punktum, «Avtalen.»			
Avtaler inngått utenom faste forretningslokaler skal inneholde opplysningene fastsatt i § 8 første ledd. Opplysningene skal regnes som en del av avtalen og skal ikke endres, med mindre partene uttrykkelig avtaler noe annet. Opplysningene skal være lett leselige og på et enkelt og forståelig språk . Er opplysningene gitt på norsk, skal avtalen utformes på norsk.			
§ 14, «Fjernsalgsavtalen.»			
Avtaler inngått ved fjernsalg skal inneholde opplysningene fastsatt i § 8 første ledd eller så skal opplysningen gjøres tilgjengelig for forbrukeren på et enkelt og forståelig språk på en måte som er tilpasset fjernkommunikasjonsmiddelet. Opplysningene skal regnes som en del av avtalen og skal ikke endres, med mindre partene uttrykkelig avtaler noe annet. Dersom opplysningene gis på et varig medium, skal de være lett leselige .			
§ 17, «Leveringsbegrensninger og betalingsmidler.»			
Nettsteder for elektronisk handel skal klart og tydelig og senest på det tidspunktet bestillingsprosessen begynner, opplyse om eventuelle leveringsbegrensninger. Det skal også opplyses om hvilke betalingsmidler som aksepteres.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Informasjonen som skal være forståelig og klar gjelder opplysninger før det blir inngått avtale, og avtaledokumenter, samt informasjon på nettsteder.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender av denne informasjon er den næringsdrivende og mottaker er forbruker.			

Tjenestepensjonsloven	Finansdepartementet	2014	Bokmål
§ 4-15 tredje ledd, «Opplysningsplikt om pensjonsytelser.»			
(3) Informasjonen etter første og annet ledd skal gis skriftlig og på en oversiktlig og lett forståelig måte .			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen regulerer informasjon om beregnet årlig pensjonsytelser fra en arbeidstaker fyller 61 år til etter fylte 67 år.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender av informasjon er pensjonsinnretningen, altså et selskap eller en pensjonskasse som driver med livsforsikringsvirksomhet eller pensjonsordninger. Mottaker er arbeidstaker eller pensjonsmottaker.			

Lov om rituell omskjæring av gutter	Helse- og omsorgsdepartementet	2015	Bokmål
§ 7 annet ledd, «Informasjon.»			
Opplysning om den informasjon som er gitt, skal nedtegnes i journal som nevnt i helsepersonelloven § 39			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen regulerer kravet til journalens form, og henviser til helsepersonelloven § 39, med videre henvisning til § 40 . Denne krever at en journal skal inneholde relevante og nødvendige opplysninger om pasienten og helsehjelpen, og at journalen skal være lett å forstå for annet kvalifisert helsepersonell.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er helsepersonell, og mottaker er annet kvalifisert helsepersonell.			

Transplantasjonslova	Helse- og omsorgsdepartementet	2016	Nynorsk
§ 7 sjettede ledd, «Kven som har rett til å samtykke (samtykkekompetanse) til donasjon frå ein levande donor.»			
For at samtykket skal vere gyldig, må donoren og den som har samtykkekompetansen ha fått informasjon om helsetilstanden til donoren og om inngrepet, under dette om omfanget og konsekvensane av det.			
Informasjonen skal vere tilpassa dei individuelle føresetnadene til mottakaren , som alder, kor moden donoren er, erfaring og kultur- og språkbakgrunn. Den som gir informasjonen, skal forsikre seg om at donoren og den som har rett til å samtykke har forstått informasjonen .			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Denne regelen regulerer et juridisk dokument, et skriftlig samtykkedokument. Regelen sier at all informasjon om helsetilstanden til donor og inngrepet (altså uttak av organ, celler og vev frå levande donor) må være tilpasset både donor og den som skal samtykke. Her skal man ikke bare informere, men også forsikre seg at personen har forstått absolutt alt.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er helsepersonell. Mottaker er donor, pasient, og den som skal samtykke til inngrepet.			

Finansforetaksloven	Finansdepartementet	2016	Bokmål
§ 13-20 første ledd, «Innløsning av e-penger.»			
(1) Foretak som har utstedt elektroniske penger skal når ihendehaveren krever det, innløse elektroniske penger til pålydende verdi. Krav på innløsning av utstedte elektroniske penger foreldes ikke. Avtalen mellom utstederen og ihendehaveren skal klart angi vilkårene for innløsning .			
§ 16-5 første ledd, «Opplysningsplikt om garantiordninger mv.»			
(1) Banker og andre finansforetak som tar imot innskudd her i riket, skal skriftlig informere kundene om hvilken innskuddsgarantiordning som gjelder for virksomheten, og om hvilken garanti for innskudd ordningen gir. Informasjonen skal gis på norsk og på en lett forståelig måte .			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen gjelder for skriftlige vilkår i en avtale om innløsning av elektroniske penger, og innskuddsgarantiordning.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er foretak, banker og andre finansforetak. Mottaker er ihendehaveren og kunder av foretaket.			

ERIC-lova	Kunnskapsdepartementet	2016	Nynorsk
Art. 6 nr. 2, «Beslutning om søknaden.»			
2. Beslutningen om søknaden skal meddeles søkerne. Dersom søknaden avslås, skal beslutningen begrunnes klart og tydelig overfor søkerne.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen anvendes der man skal få svar på en beslutning og avgjørelse for en søknad om å opprette et ERIC-konsortium			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er Kommisjonen. Mottaker er søker.			

Godkjenningsloven	Barne- og familiedepartementet	2017	Bokmål
Art. 5 nr. 5, «Opprettelse av NT-plattformen.»			
5. Kommisjonen skal sikre at opplysningene nevnt i nr. 4 bokstav h) er korrekte, ajourførte og stilles til rådighet på en tydelig, forståelig og lett tilgjengelig måte.			
Art 9, «Behandling og oversending av en klage.»			
4. Ved mottak av opplysningene nevnt i nr. 3 bokstav c) eller d) skal NT-plattformen på en lett forståelig måte og snarest mulig oversende følgende opplysninger til klageren på det av EU-institusjonenes offisielle språk som vedkommende har valgt, sammen med følgende opplysninger [...]			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen henviser til hvilken informasjon og opplysninger som skal være skrevet på en tydelig og forståelig måte. Det er en del omfattende opplysninger om både opprettelse og opplysninger om behandling og oversending av klage.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er kommisjonen, og mottaker er klageorganer eller forbrukertilsyn for forbrukersaker som søker om å bli godkjent som et klageorgan.			

Lov om utprøving av selvkjørende kjøretøy	Samferdselsdepartementet	2018	Bokmål
§ 13, «Varslingsplikt.»			
Innhenting og lagring av informasjon som kan inneholde personopplysninger, skal varsles gjennom tydelig skilting eller på annen hensiktsmessig måte . Det skal også opplyses om hvem som innhenter informasjonen.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen gjelder behandling av personopplysninger i forbindelse med utprøving av selvkjørende kjøretøy, for eksempel kameraopptak.			

Adopsjonsloven	Barne- og familiedepartementet	2018	Bokmål
§ 9, «Barnets deltakelse og samtykke til adopsjon.»			
Har barnet fylt 7 år, skal det gis mulighet til å uttale seg før det treffes vedtak om adopsjon. Det samme gjelder barn som er yngre enn 7 år, hvis barnet er i stand til å danne seg egne synspunkter. Barnet skal få informasjon om hva en adopsjon innebærer, og veiledning som er tilpasset barnets evne til å forstå . Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.			
Et barn som har fylt 12 år, kan adopteres bare hvis det samtykker til adopsjonen. Dette gjelder likevel ikke dersom barnet på grunn av psykisk utviklingshemming eller psykisk eller fysisk sykdom åpenbart ikke er i stand til å forstå hva et samtykke innebærer.			
Før barnet gir samtykke, skal det få informasjon om hva det innebærer å bli adoptert . Samtykket skal være skriftlig og gitt frivillig uten at barnet har fått eller blitt lovet vederlag eller noen annen ytelse for det. Bare en offentlig tjenesteperson kan ta imot eller bekrefte samtykket. Tjenestepersonen skal forsikre seg om at barnet har forstått informasjonen.			
Kommunen skal bistå med å opplyse saken og innhente samtykke dersom adopsjonsmyndigheten ber om det.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Første ledd regulerer barn som er 7 år eller under 7 år og det er grunn til å anta at en veiledning her ville vært muntlig. Andre ledd derimot krever en samtykke, og samtykke er et skriftlig dokument. Her kreves det at barnet har forstått hva det innebærer å bli adoptert, og tjenesteperson skal forsikre seg om at barnet har forstått veiledning og samtykke. Hvis man ser hele paragrafen som en helhet, så er dette en klarspråkregel som krever forståelig informasjon om et nokså vanskelig tema.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er adopsjonsmyndighet ved offentlige tjenestepersoner og veiledere, og mottaker er barnet som skal adopteres bort.			

Pakkereiseloven	Barne- og familiedepartementet	2018	Bokmål
§ 10 første ledd, «Nærmere om opplysningsplikten etter § 9.»			
Opplysningene i § 9 første ledd skal gis på en tydelig og forståelig måte og i fremhevet form . Dersom opplysningene gis skriftlig , skal de være lett leselige . Dersom pakkereiseavtalen inngås per telefon, skal opplysningene gis i telefonsamtalen.			
§ 12 første ledd, «Øvrige krav til pakkereiseavtalen.»			
Språket i pakkereiseavtalen skal være klart og forståelig . Er opplysningene i § 9 gitt på norsk, skal avtalen være på norsk. Dersom avtalen inngås skriftlig, skal den være lett leselig . Opplysningene etter § 11 skal gis på en tydelig og forståelig måte og i fremhevet form .			
§ 19 tredje ledd, «Prisendringer.»			
Dersom prisen skal økes, må arrangøren underrette den reisende om dette på et varig medium senest 20 dager før pakkereisen begynner. Den reisende skal underrettes på en tydelig og forståelig måte , og det skal gis en begrunnelse for og en beregning av prisøkningen.			
§ 20 femte ledd, «Øvrige endringer i avtalevilkår.»			
Underretninger etter denne paragrafen skal gis på en tydelig og forståelig måte og i fremhevet form på et varig medium.			
§ 39 første ledd, «Opplysningskrav.»			
Før det inngås en avtale som kan føre til at det opprettes et sammensatt reisearrangement, skal den næringsdrivende som formidler det sammensatte reisearrangementet, gi den reisende tydelige og forståelige opplysninger i fremhevet form om [...]			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen gjelder for alle dokumenter, informasjon, opplysninger og vilkår som gjelder pakkereisen før og etter avtalen er inngått. At opplysningene gis i fremhevet form, betyr at de må skille seg fra øvrige opplysninger som gis, se Prop. 54 L (2017–2018) merknader til § 10.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er næringsdrivende som tilbyr pakkereiser for salg. Mottaker av all informasjon etter denne loven er den reisende.			

Statistikkloven	Finansdepartementet	2021	Bokmål
§ 5 annet ledd, «Krav til offisiell statistikk.»			
(2) Utviklingen, utarbeidingen og formidlingen av offisiell statistikk skal skje på grunnlag av enhetlige standarder og harmoniserte metoder. Statistikken skal være relevant, nøyaktig, aktuell, punktlig, tilgjengelig og klar , sammenlignbar og sammenhengende.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Offisiell statistikk som «bidra[r] til allmenn folkeopplysning og understøtte analyse, forskning, beslutningstaking og generell samfunnsdebatt», jf. § 1.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er Statistisk sentralbyrå. Mottaker er allmennheten generelt.			

Åpenhetsloven	Barne- og familiedepartementet	2022	Bokmål
§ 7 første ledd, «Virksomhetenes behandling av informasjonskrav.»			
Informasjon etter § 6 skal gis skriftlig og være dekkende og forståelig .			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen regulerer forespørsel om informasjon knyttet til en særskilt vare eller tjeneste som virksomheten tilbyr. Altså gjelder klarhetskravet den informasjonen som etter åpenhetsloven kan gis til enhver som etterspør den.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er større virksomheter. Mottaker er allmenheten, søker av informasjon.			

Integreringsloven	Arbeids- og inkluderingsdepartementet	2021	Bokmål
§ 14 tredje ledd, «Innholdet i og omfanget av introduksjonsprogrammet.»			
Innholdet for øvrig skal tilpasses den enkeltes behov og det fastsatte sluttmålet etter § 13.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Inntak i introduksjonsprogram kommer som et vedtak til mottakeren. Med innholdet menes informasjon som opplyser om opplæring i norsk, opplæring i samfunnskunnskap, kurs i livsmestring, arbeids- eller utdanningsrettede elementer og sluttmålet.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er kommunen som tilbyr introduksjonsprogrammet. Mottaker er asylsøker eller innvandrere.			

Lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden	Nærings- og fiskeridepartementet	2021	Bokmål
§ 6, «Skriftlighet og klarhet.»			
Avtaler skal inngås skriftlig og klart beskrive hvilke ytelser partene er forpliktet til å levere. En part kan ikke ensidig endre avtalen.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Avtaler i forretningsforhold mellom næringsdrivende i dagligvarebransjen. Hvem som har ansvaret for at vilkårene er klare i avtalen spesifiseres ikke, men siden det er to profesjonelle parter som forhandler og gjennomfører avtalen er det nok begge parter som er forpliktet til å skrive klart hvilke ytelser man er forpliktet til.			

Språklova	Kultur- og likestillingsdepartementet	2022	Nynorsk
§ 9, «Klart språk.»			
Offentlege organ skal kommunisere på eit klart og korrekt språk som er tilpassa målgruppa .			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen gjelder for all kommunikasjon mellom offentlige organer og mottakerne og målgruppen.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er statlige og offentlige organer. Mottaker er alle som henvender seg til offentlige organer, og alle som offentlige organer henvender seg til.			

Barnevernsloven	Barne- og familiedepartementet	2023	Bokmål
§ 1-4 første ledd tredje punktum, «Barnets rett til medvirkning.»			
Et barn som er i stand til å danne seg egne meninger, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven. Barn har rett til å uttale seg til barnevernet uavhengig av foreldrenes samtykke, og uten at foreldrene informeres om samtalen på forhånd. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine meninger. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet.			
§ 10-2 første ledd, «Barns rettigheter i barnevernsinstitusjon.»			
Barn har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet under opphold i barnevernsinstitusjon, jf. § 1-4. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine meninger. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet. Institusjonen må sørge for at barnets rett til medvirkning blir ivarettatt ved utforming av institusjonens daglige liv og ved andre forhold som vedrører barnet.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Barn har rett til informasjon, og denne informasjonen må barnevernet formidle på en tilpasset måte, både skriftlig og muntlig. Barnet må få tilstrekkelig informasjon som er tilpasset barnets alder og modenhet.			

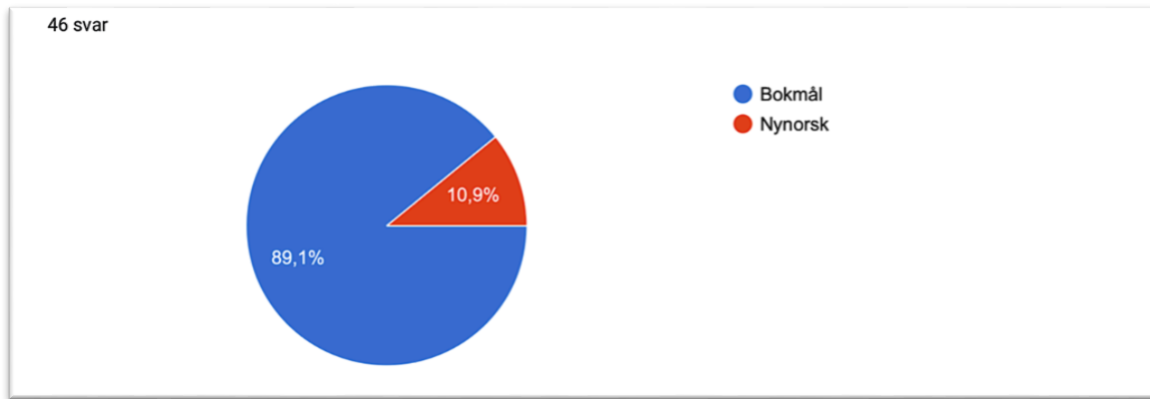
Digitalytelsesloven	Justis- og beredskapsdepartementet	2023	Bokmål
§ 41, «Alminnelige vilkår for endring av ytelsen.»			
Ved løpende levering over en periode kan leverandøren endre den digitale ytelsen ut over det som er nødvendig for å overholde kravene i § 9, jf. §§ 7 og 8, hvis endringen har grunnlag i avtalen og kan foretas uten kostnader for forbrukeren. Endring kan bare foretas hvis forbrukeren informeres om endringen på en klar og tydelig måte .			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Regelen regulerer endringer i vilkårene ved levering av digitale ytelser.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsender er leverandør av digitalt innhold og digitale tjenester som opptrer i næringsvirksomhet. Mottaker er forbruker.			

Finansavtaleloven	Justis- og beredskapsdepartementet	2023	Bokmål
§ 3-1 annet og tredje ledd, «Tjenesteyterens alminnelige plikter.»			
(2) Tjenesteyteren skal benytte avtalt kommunikasjonsform og norsk eller et annet språk som partene har avtalt. Kunden skal få de opplysningene som er nødvendige for å kunne forstå, overveie og sammenligne tilgjengelige tilbud. Alle opplysninger skal være klare, og de skal ikke være villedende. Prisopplysninger skal gis i norske kroner, hvis ikke annen valuta er avtalt.			
(3) Før avtale inngås skal tjenesteyteren identifisere kundens krav og behov på grunnlag av opplysninger innhentet fra kunden, herunder opplysninger om kundens økonomiske situasjon i den utstrekning det er relevant. Omfanget av opplysninger skal tilpasses produktenes og tjenestenes kompleksitet og typen kunde.			
§ 3-3 første ledd, «Opplysninger i alminnelige vilkår og i markedsføring.»			
(1) Opplysninger om tjenesteyterens alminnelige vilkår skal være enkelt tilgjengelige på tjenesteyterens nettsider og i salgslonale. En forbruker skal på forespørsel få utlevert vilkårene på papir. Vilkårene skal være konsistente i sin utforming, språklig klare og lett lesbare på norsk. Prisopplysninger skal gis i norske kroner			
§ 4-3 annet ledd, «Direktebelastningsfullmakt.»			
(2) Fullmakten skal gis i et skriftlig dokument. Fullmakten skal klart og entydig angi - betalingsmottakeren - kontoen som kan belastes - beløpsgrensen for samlet belastning - tidspunktene eller tidsperioden som beløpsgrensen gjelder for - betalerens samtykke til de betalingstransaksjonene som skal gjennomføres i samsvar med bokstav a til d.			
§ 5-1 første og annet ledd, «Forklaringsplikt»			
(1) Kredittyteren skal i forbindelse med veiledningsplikten etter § 3-1 tredje ledd gi en kunde som er forbruker, tilstrekkelige og tilpassede forklaringer før avtaleinngåelsen om - den tilbudte kredittavtalens viktigste egenskaper - hvilken betydning eventuelle vilkår om tilleggstjenester får for kunden - konsekvenser ved kundens mislighold av kredittavtalen.			
(2) Kredittyteren skal i rimelig omfang forsikre seg om at forklaringene som gis, er tilstrekkelige til at kunden kan vurdere om kredittavtalen passer for sitt behov og sin økonomi.			
<u>Hvilke dokumenter regelen gjelder for:</u> Loven gjelder for finansavtaler, og dokumentene som reguleres er dokumenter for finansielle tjenester og finansoppdrag, kontoavtaler og betalingstjenester, og kredittavtaler.			
<u>Avsender og mottaker:</u> Avsenderen er tjenesteyter som tilbyr finansielle tjenester eller finansoppdrag som ledd i næringsvirksomhet. Mottaker er kunder og forbrukere.			

Oppsummering av data

Skriftspråk bokmål og nynorsk

Av 46 klarspråklover er 5 av dem skrevet på nynorsk. Det er 11 % av hittil kartlagt klarspråklovgivning (5 av 769 lover).

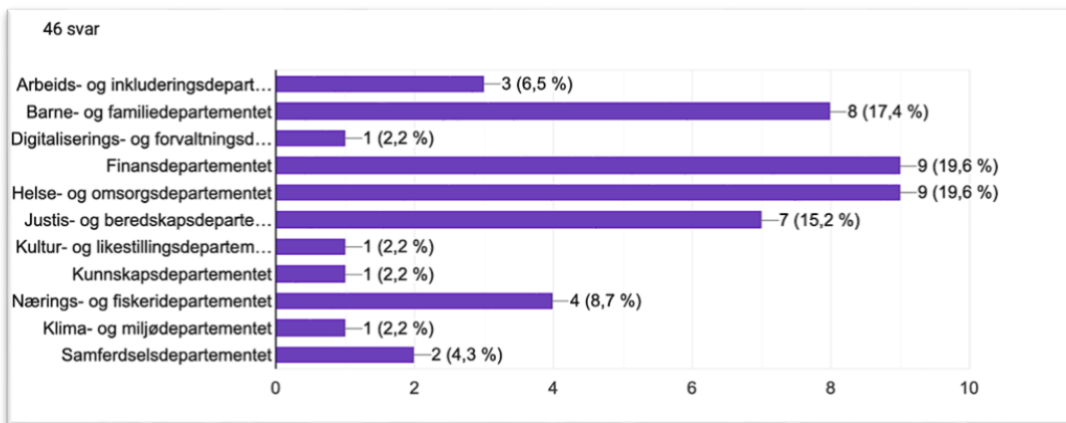
Lover som er skrevet på nynorsk:

- Språklova
- Kosmetikklova
- Transplantasjonslova
- ERIC-lova
- Kjøpslovvalgsloven

Departementer

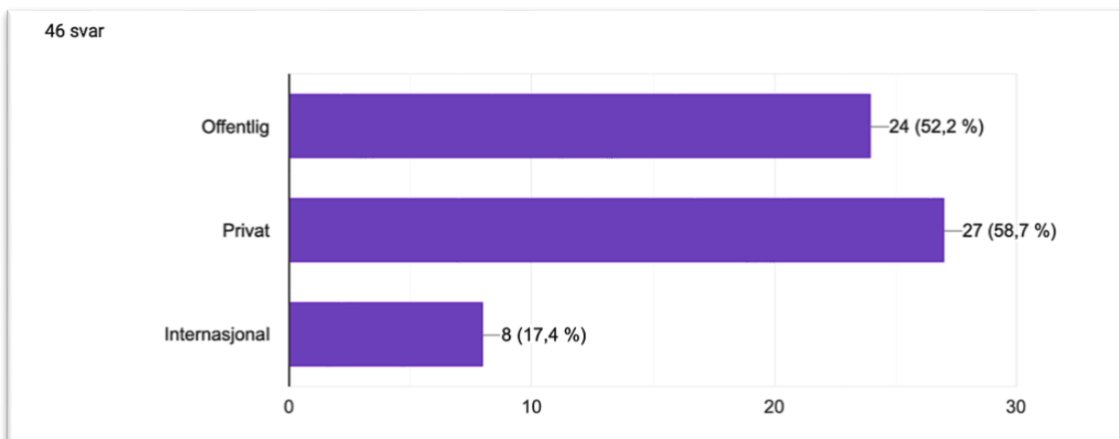
De alle fleste departement har hver sin lov med hver sin klarspråkregel. Det er fem departement som skiller seg ut med hensyn til antall klarspråklover. Det gjelder:

- Finansdepartementet med 9 klarspråklover
- Helse- og omsorgsdepartementet med 9 klarspråklover
- Barne- og familiedepartementet med 8 klarspråklover
- Justis- og beredskapsdepartementet med 7 klarspråklover
- Nærings- og fiskeridepartementet med 4 klarspråklover

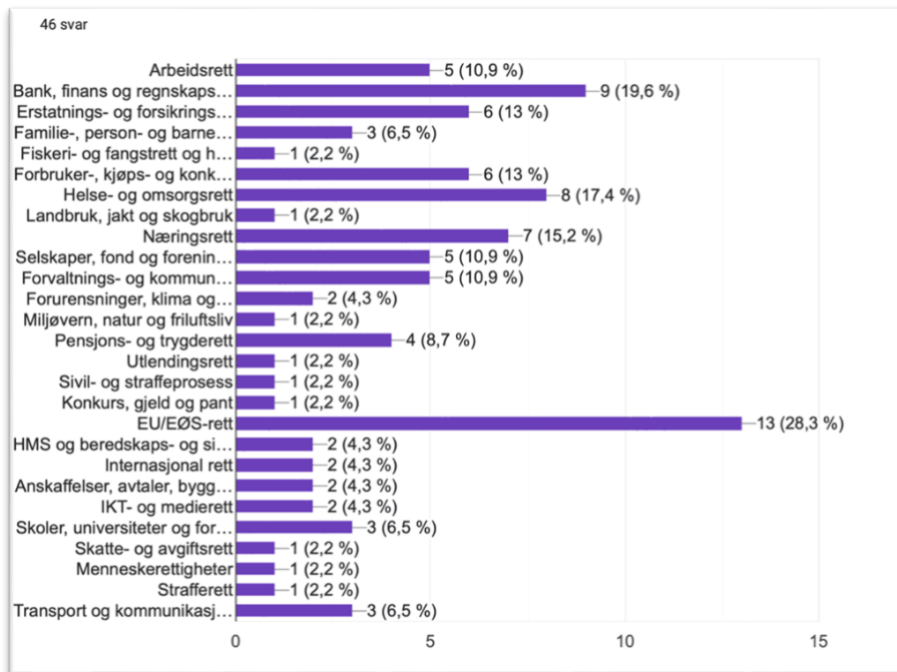
Rettsområder

Den balanserte fordelingen av klarspråklover per departement viser seg også i fordelingen mellom offentlig og privatrett. De aller fleste klarspråklover er godt fordelt på både privat- og offentlig rett (ofte gjelder de både i offentlig og privatrett samtidig), og flere går over nasjonale grenser, spesielt til EØS- og EU-området. Det gjelder spesielt lovgivning som er rettet mot næringsdrivende og forbrukere. Dette har sammenheng med den sterke forbrukerbeskyttelsen som vi har i Norge. Noen klarspråklover gjelder både innen offentlig rett og privatrett. Det gjelder for eksempel: legemiddeloven, Forsikringsvirksomhetsloven og foretaksregisterloven.

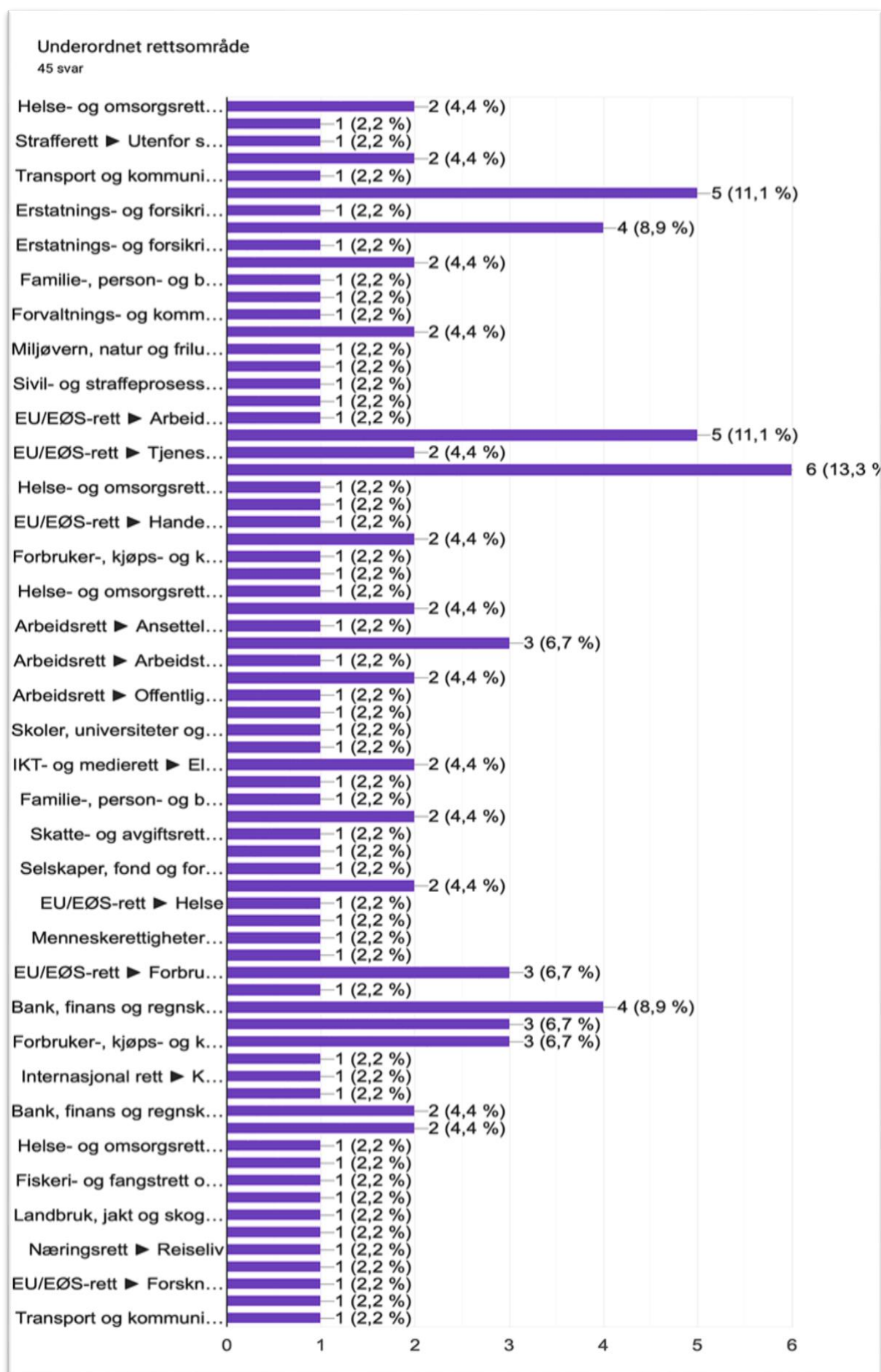
Underordnede rettsområder

Med hensyn til underordnede rettsområder så ser man at mange av klarspråklovene er merket som EU/EØS-rett. Det er fordi vi har implementert både EØS-avtalens hoveddel, forordninger og direktiver i norsk rett, og en del lover er dermed oppdatert etter EØS-retten. Mesteparten av dem er lover som gjelder innenfor nasjonale grenser.

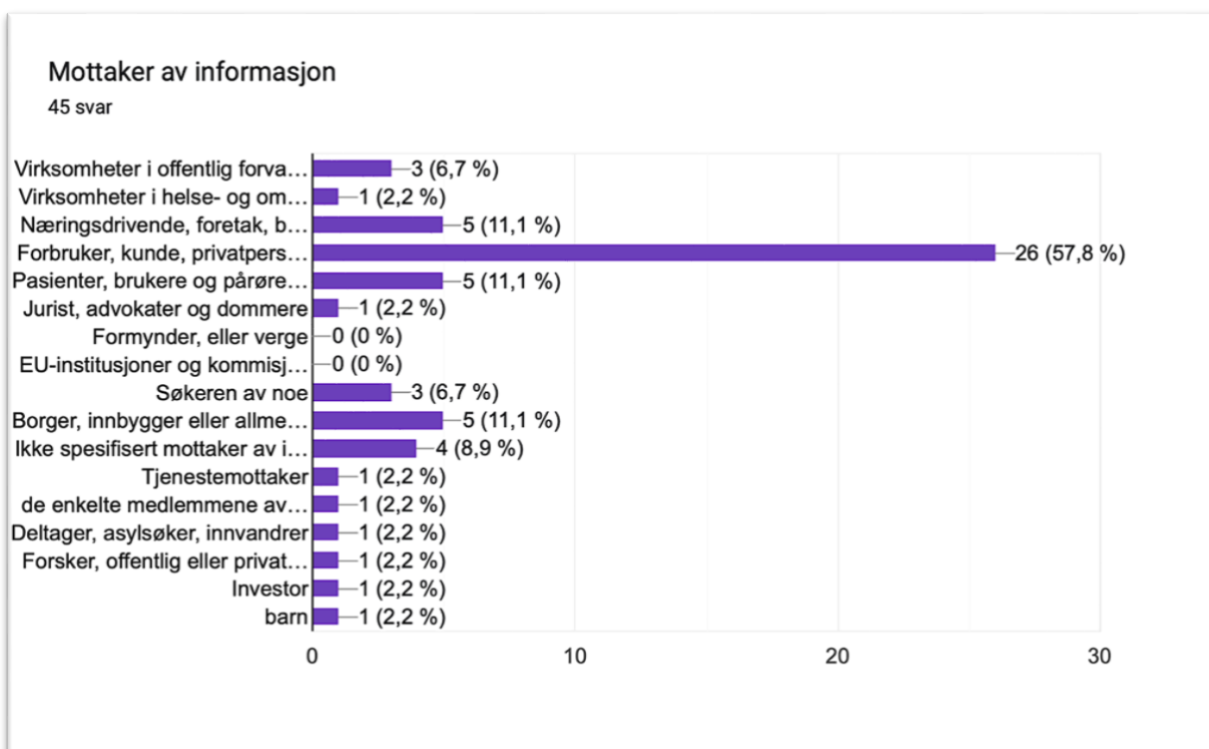
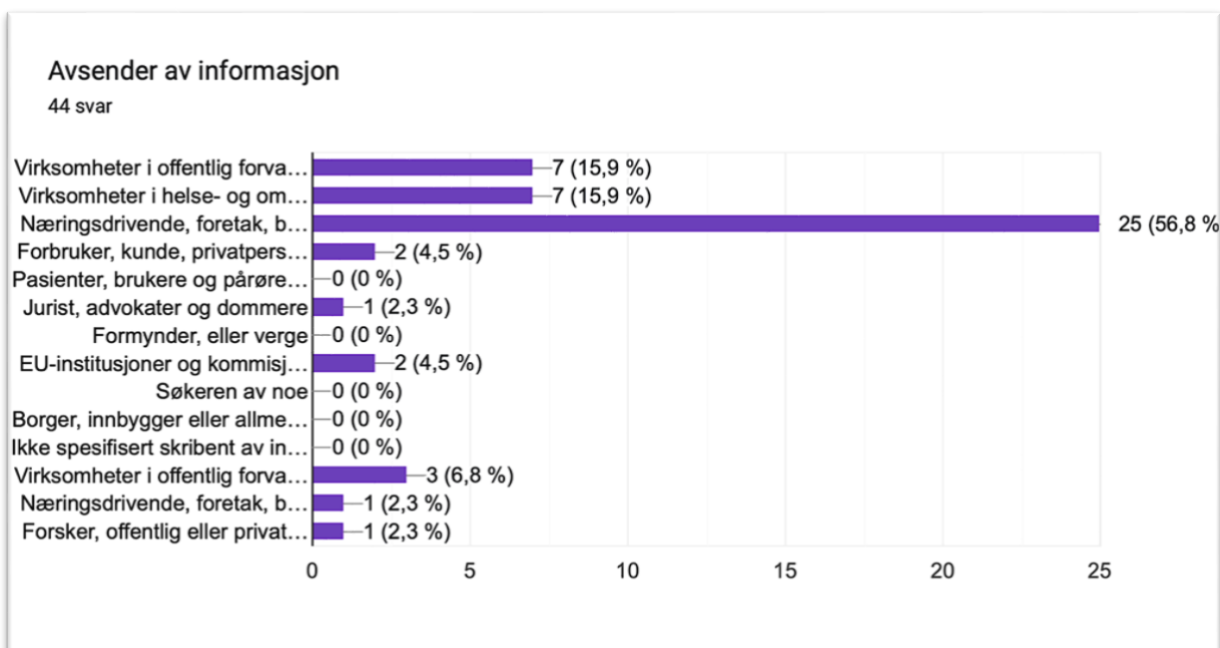

Hvilken sektor eller rettsområde har flest klarspråklover:

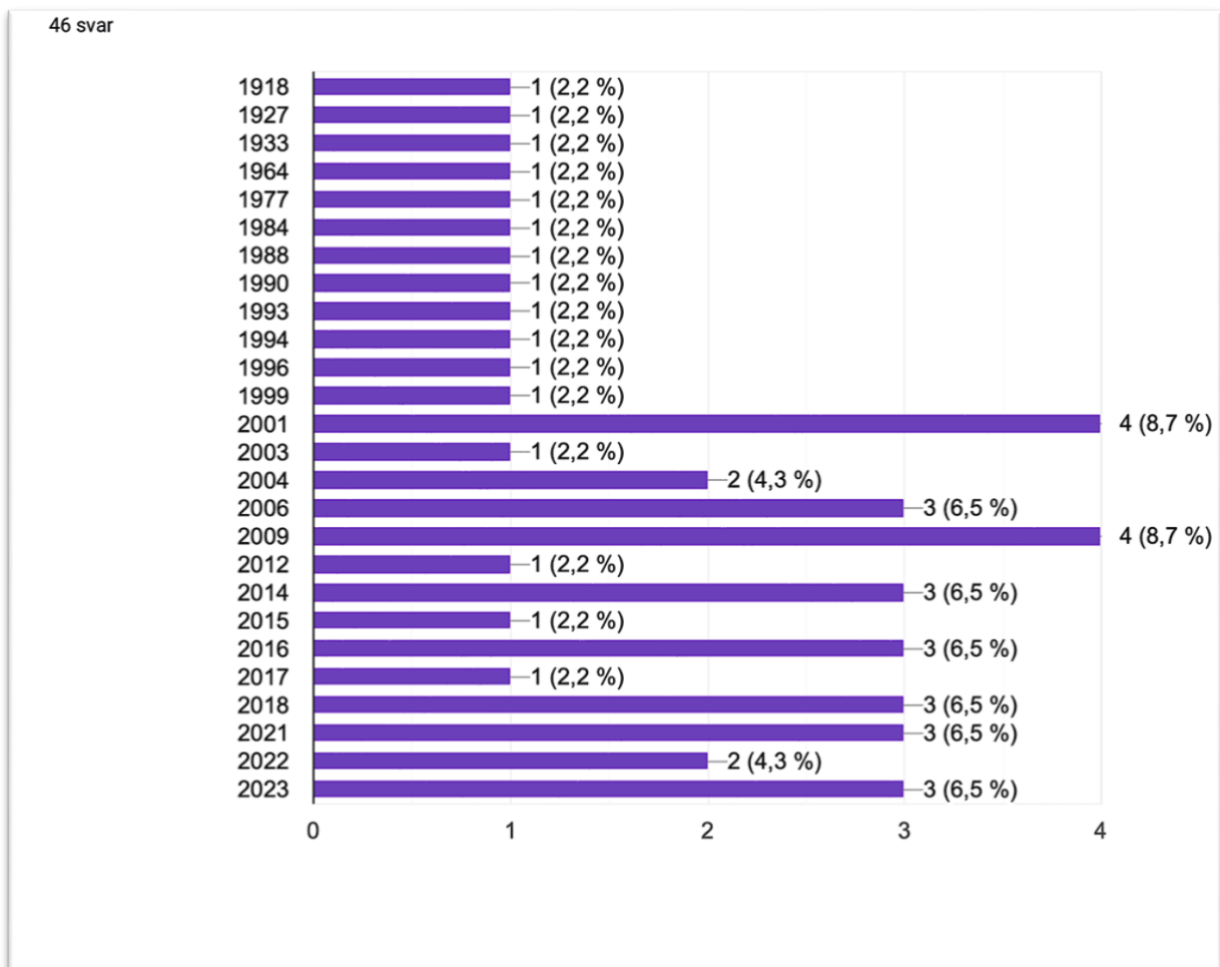
- Bank, finans- og regnskapsrett (19,6 %)
- Helse- og omsorgsrett (17,4 %)
- Næringsrett (15,2 %)
- Erstatningsretts- og forsikringsrett (13 %)
- Arbeidsrett (10,9 %)
- Selskaper, fond og foreninger (10,9 %)
- Forvaltnings- og kommunalrett (10,9 %)

Avsendere og mottakere av informasjon

Når klarspråkløvene trådte i kraft

Vurdering om videre kartlegging av klarspråklovgivning

Avslutningsvis kan denne kartleggingen av klarspråklover i Norge tjene som et grunnlag for videre undersøkelser i et bredere spekter av rettskilder. Det er rom for å utvide kartleggingen til å inkludere forarbeider, forskrifter, dommer, retningslinjer og andre juridiske dokumenter som kan inneholde krav til klarspråklig kommunikasjon. Dette vil ikke bare gi en mer omfattende oversikt over hvordan klarspråk er implementert i norsk lovgivning, men også belyse potensielle forbedringsområder.

En utvidet kartlegging anbefales, da dette vil kunne bidra til å øke bevisstheten og kompetansen om klarspråk blant jurister og andre aktører. Gjennom en dypere forståelse av lovgivningens krav til klarspråk, inkludert visuell utforming, kan man i større grad sikre at kommunikasjonen er tilgjengelig for alle. Dette er spesielt viktig i en tid hvor tydelig og forståelig informasjon er avgjørende for å ivareta borgernes rettigheter og behov.

Liste over klarspråklovene

Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.
Lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester
Lov 11. desember 2015 nr. 99 om konsortium for europeisk forskingsinfrastruktur
Lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet
Lov 03. april 1964 nr. 1 om mellomfolkeleg-privatrettslege reglar for lausøyrekjøp
Lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart
Lov 15. juni 2018 nr. 32 om pakkereiser og reisegaranti mv.
Lov 17. juni 2016 nr. 29 om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker (godkjenningsloven)
Lov 04. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v.
Lov 10.06.2005 nr. 44 om forsikringsvirksomhet
Lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak
Lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspleieprodukt m.m.
Lov 20. juli 2014 nr. 40 om rituell omskjæring av gutter
Lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern
Lov 15. desember 2017 nr. 112 om utprøving av selvkjørende kjøretøy
Lov 09. mai 2003 nr. 31 om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet
Lov 06. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid
Lov 14. august 1918 nr. 2 om utdrag i sivile saker og straffesaker
Lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner
Lov 02. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter
Lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning
Lov 21. juni 2019 nr. 32 om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå
Lov 16. juni 2017 nr. 48 om adopsjon
Lov 02. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v.

Lov 07. mai 2015 nr. 25 om donasjon og transplantasjon av organ, celler og vev
Lov 03. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten
Lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv.
Lov 21.05.2021 nr. 42 om språk
Lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon
Lov 17. mai 2020 nr. 29 om god handelsskikk i dagligvarekjeden
Lov 18. juni 2021 nr. 99 om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold
Lov 09. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv.
Lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold
Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel
Lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond
Lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler
Lov 23. mai 2003 nr. 35 om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester
Lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern
Lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler
Lov 22. april 1932 nr. 1 om merkning av vekten på tunge kolli som fraktes med fartøi
Lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler
Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper
Lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer
Lov 13. desember 2013 nr. 106 om tjenstepensjon
Lov 17. juni 2022 nr. 56 om levering av digitale ytelser til forbrukere
Lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond